

SZOKOTT-E ŐSZ LENNI PARAGUAYBAN? (III.)

(Regény)

BRASNYÓ ISTVÁN

A MEGÉRZÉS

Valami fogfájás ébred fel bennem mélyen, mintha nem is most kezdeném érezni, ám valami eredete csak kell, hogy legyen, ideje, amely állandóan kutat a felszín után, akár egy elásott állkapocsból, talán hogy próbára tegyen, miután már az egész érvényét veszítette, visszatérjen engem kivallatni vagy legalábbis őszinteségre kényszeríteni valahol legbelül, bár minden lehetőséget felhasználok, hogy kitérjek előle, sebesebben kezdem váltogatni a lakhelyeimet, hiszen nem hozzám tartozik, s esetleg a terepismeretemmel elejét vehetem örökös fel-felbukkanásának, mert kétségtelen, hogy csupán ide kötődik, csak itt jelentkezik vagy vesz elő, s időről időre kénytelen vagyok engedni neki, egyedül erre a fájásra figyelve, amely elszigetel, szinte kizár a világból, arra kényszerít talán, hogy visszafelé tapogatózzam, egyszóval elébe menjek és elfogadjam, magamra vegyem, s utána mint a birtoklója szálljak vele szembe, és igyekezzem leküzdeni — tehát egy rendszert kell kidolgoznom magamban, amely legyűrheti, azokra az időkre kell gondolnom, amikor még vagy már nem létezett, függetlenül attól, hogy az állkapocs létezett-e vagy sem és hogy az enyém volt-e már akkor is; mindenesetre különösnek számít annak tudatában élni, hogy egy darabom nem annak az időnek engedelmeskedik, amely velem szemben hatástalan, pusztán tart, mert tart bennem emez a másik is, hogy megsemmisítse vagy kizárja, önmagát emelje a helyébe, habár nem áll szándékomban tudomást venni róla, mégis igyekszik fölébem kerekedni, ami időről időre sikerül is: vörös lampaszos gárdista-egyruhában sétálok egy városban, ahol különben sohasem jár-

tam sem abban az egyenruhában, sem abban az időben, amelyet a körülmények mutatnak, viszonylag későn szülehettem ahhoz, hogy ezt a forgatagot kihívásnak érezzem a magam számára, valaki mást kellene a helyembe odaküldeni, és én épp ebben az ügyben sietek minél távolabbra kerülni innen, és dolgaimat szinte ismeretlen embereknél hagyom hátra megőrzésre, hogy majd egy napon még visszajövök értük, valószínűleg hamarosan, csak ne kelljen magammal cipelnem semmit sem, hogy valamennyivel sebesebb legyen a haladásom.

Am ez az egész elfoglaltságom mégis felvet ezt-azt kilétemmel kapcsolatosan, tulajdonképpen mióta vagyok itt, honnan számolom a magam életkorát, egy fogfájás nem lehet kifejezetten születési adat, főleg, ha egy idegen állkapocsból származik, vagy én úgy gondolom, hogy onnan származik, és ha úgy is van, ez még mindig nem tisztázott egy bizonyos körülményt, bár magam továbbra is ragaszkodhatok hozzá, habár egy igen egyszerű dologgal kezdődik, pusztá véletlennel, amikor az új ekét próbálták ki, de nem pusztán a szántás ténye az, ami ezt kiváltja belőlem, mert emlékszem amazokra a szántásokra is a régi ekével, eléggé el voltunk ázva, ebben az időben valahogy mindent igencsak elázott állapotban csináltunk, az az érzésem, hogy ez egy korosztálynak a privilégiuma volt akkortájt a világban, mert azóta sem láttam soha annyi részeg fiatalembert, mint abban az időben a traktorok körül, nem tudom mi történt, szerintem irreális módon szerveződött meg a klíma, csoda, hogy nem temettek mindenkit a barázdába az ekék, de az ilyesmi csak józan emberekkel eshetett meg, emlékszem még mindig a hideg, számító fajtajukra, sohasem voltam hozzájuk bizalommal, meg vagyok győződve, hogy ők viszik pokolra a mindenséget — de itt most nem is magáról a szántásról van szó, hanem a megforgatott földről, a rendesen kimelegedett időről, amikor a szóját vetik: nos, ott láttam meg azt a félbetört állkapcsot, egyszerűen csak kivette a földből, és semmi más jel nem utalt arra, hogy ez valakihez tarthatna, teljesen gazdátlan volt, és most rám talált az ép fogsorával, a félig kinőtt bölcsességfoggal, amelynek a növekedése esetleg — nem: pontosan az én számban folytatódhatna, amennyiben vállalnám, igen, elvállalnám ezt alsó állkapcsom jobb oldalának —, úgyhogy kezemben tartva elindultam megkeresni a másik felét is, amire képtelen voltam ráakadni, csupán összemorzsolódott öreg csontok voltak onnan jóval messzebb, az már lehetett volna akár temető is, az alacsony part keleti hajlata, de ez jóval, messzebbre

esett oda, és sokkalta épebb volt annál, hogy köze lehessen amazokhoz, és ahogy vissza tudok gondolni, akkor még közletről sem éreztem semiféle fájást, még csak az előérzete sem suhintott meg annak, hogy egy napon majd ilyen sokat kell bajlódnom épp ezzel az állcsonttal, amit a kezemben tartok. Nem tudom, hogy váltottam-e már magamnak akkor igazolványt, az egészen bizonyos személyazonosságom megállapítása céljából, hogy hol kódoroghattam, azt magam is tudni szerettem volna, szállásról szállásra hosszú sorban, az égaljon messze templomok tornyai látszottak, elég sok idő múlhatott el így, talán meg-megszakadva, mert egy másik szinten is kellett, hogy léteznek, de ha az egészet egybetoldom, már kinőtt a szakállam, amikor magamra eszméltem, miszerint én itt felejtettem magamat ezzel a félbe tört alsó állkapoccsal a kezemben, már szinte mindenki elment, akire emlékeztem vagy emlékezhettem bárhol is, csupa idegen között húztam meg magam, lapos pillantással figyelve őket, amíg csak észbe nem kaptam, hogy itt semmi keresnivalóm sincs, vagyis volt még valami, most már tudom, amikor Sőregivel elmentünk a kisvonattal személyazonossági igazolványt váltani magunknak, és le kellett fényképezkednünk, akkor egy ideig éreztem a fogfájást, talán hogy több alakban voltam jelen több helyen is, bár nem hittem, hogy a képmásom cselekvőképesebb lenne, pusztán a filmnegatív érdekelt, azt hosszú időn át gyöngé és sebezhető pontomnak tartottam, az ember csontjai átvilágítanak a bőrén és szinte szétszerelhető az arca, nos, erről semmit sem szóltam, hanem hajnalban kiballagtunk a vasútra, megvolt még az a sín pár, lehetett vagy 60 cm széles, ez volt az, amelyikkel időről időre voltak valami ötleteink, mindenféle, magát komolynak mutató népség várakozott az ütközőbagnál, ahol a sínnek egyszerűen vége lett, se út tovább, se kutya füle, néhány kocsi volt csak a kitérőre lökve, pusztán teherszállítás céljaira, valamit mindig vonszoltak ezen a vasúton oda-vissza, bár kifejezetten ezen a vonalon sohasem láttam üzemben, a rozsdás síneket, azokat mindig látni lehetett, az olajos talpfák között a kutyafej bugáit, meg egyszerűen alighanem a mileševóiak szorították itt meg a kis Momčilót, de az már régen volt, és nem is volt komoly (úgy mesélek itt, akár valami aggszűz a leánykori kalandjairól), már hogy nem baszták meg a kis Momčilót, az biztos, de emlékszem a rövid lábaira, ahogy ott le-fel ugrált az ütközők között, a fene tudja, miért nem akartam vagy akartunk neki segíteni, nem érte meg talán a dolog, szóra sem volt érdemes, vagy nemrég volt még csak ott, és nekünk mind-

egy volt a dolog, hogy a mileševóiak vagy kutyák tépik-e széjjel, bele kellett itt azért valamelyest gyökerezni az életbe, hogy az ember segítőtársakra leljen, ha úgy jön a sora — no, megvan, azért, mert magunk is a mileševóiakhoz húztunk, már vagy még, nem tudom, ez csoportonként változott, és ha az ember nem volt biztos abban, hogyha holnap egyedül csípi valamelyik csoport, nem fog-e a kis Momčilo módjára futkározni, egérutat keresve, de nem találva a veszteglő kocsik között, a legjobb volt, ha higgadt szemlélő marad, fűszállal vagy gyufaszállal a szája szögletében; de azután mégis futni hagyták, arról volt szó, hogy valamelyiküknek a húgát kellett volna elvennie, s úgy látszik, tett is ilyen ígéretet, amikor az ütköző mellé lépett, és megütötte a bokáját — ez volt az egyedüli veszély abban, hogy lányokkal kezdjen az ember, no meg egyáltalán minden eléggé veszélyes volt, az ároksparon várakozni már lefényképezkedve, az nem volt veszélyes, így kifelé, de felkavarta az ember kedélyállapotát, száz évek múltán is dolgozik még kibekiben a betyárvér, elképesztően égne áll a haja a zsandároktól, hogy ott húzgálják meg taszigálják, parancsolgassanak, búval emészteti az ilyesmi az ember szívét, eszébe jutnak a régi idők, amikor a nép tökösebbjeit még hajtóvadászattal sem lehetett ráncba szedni, csak elváltak valahogy, de hogy engedelmeskedni, az szóba sem jöhetett, és itt meg megy az ember, mintha hajtának, pedig nem is hajtják: szóval, mentem a magam fejtől, hogy megtudjam, mi az igazság jelenleg a fényképem, a fogsorom meg a személyazonosságom körül, amelyet nem én fogok bizonyítani, hanem rám fognak bizonyítani — a kíváncsiság néha túltesz azon, amit könnyű szívvel lehetne venni —, és ezzel a továbbiakban számolnom kell, mint-ha kivernék a fél szememet.

Ez a hajnal már nem fogott rajtam, csupán a szokásos nyári kora reggeli hűvösség volt a csontjaimban, pedig nem mondhattam, hogy az éjszaka eláztatott a harmat, mert mintha szürke ködben állt volna a mennybolt, ugyanilyen idő volt akkor is, amikor fényképezkedni mentem, kerékpáron, de akkor a kerékpárt hajtva valamennyire kimelegedtem, most meg mintha valami másnaposság szorongatott volna, pedig szó sem lehetett ilyesmiről, és egyre az a ronda, szétroncsolt pófájú nagy kutya járt az eszemben, amelyik ott feküdt előttem keresztben az ösvényen, amikor fényképezkedni mentem, és sehogyan sem tudtam kikerülni, le kellett szállnom miatta a kerékpárról, de akkor rákiáltottam:

— Mész innen, te, rohadt dög!

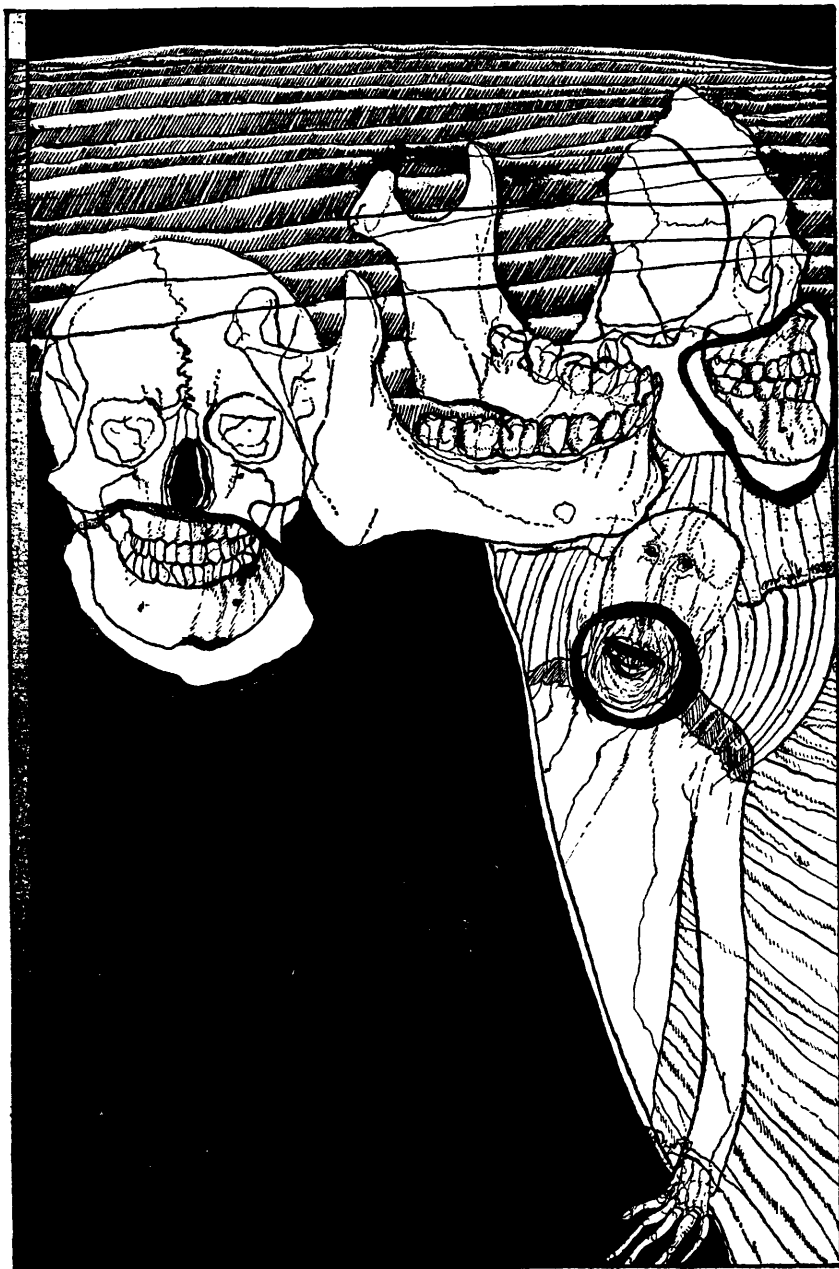
Iszonyatos unalommal vagy közönyösséggel fordította felém a képét, még talán valami szomorúsággal is nyakon volt öntve, a szétroncsolt állkapcsából előtűntek az összevissza nőtt fogak, ilyen szomorú képpel csak nem fog megenni, gondoltam, de azért vártam még egy ideig, ugyan mit határoz: mindig türelmes voltam a kutyákkal, és soha életemben nem is volt bajom velük, vagyis nem hagytam, hogy rajtaütésszerűen elkapjanak, kettő talán ha megcibálta a nadrágom szarát, meg egy az ujjamat kapta be, hát azok isten bizony nem voltak normálisak, a kutyát talán még könnyebb megörjíteni, mint az embert, valami szellemi kínzást kell kiagyalni a számára, s azt addig kell ismételni, amíg elege nem lesz, és azután jön és épp engem akar megharapni; no de ez a roncsolt pofájú idejében meggondolta magát, felemelkedett fektéből, majd a fenekét mutatta, és elindult előttem — erről nézve egészen kutyának látszott, és én loholtam a nyomában, amíg az ösvény el nem érte az utat, mert ez csakugyan rendes, kiépített út volt, öklömmnyi, kifordult kődarabokkal teleszórva, és akinek volt esze, az nem kanyarodott rá, legalábbis addig nem, amíg a füléig nem ért a sár, téli út, vagy mi az ördög, ami csak arra jó, hogy az árkába forduljon róla az ember — de ha egyszer már fönn volt, úgyis visszamászik rá, vagy kísérletet tesz, hogy visszamásszon, amíg végleg el nem hagyja az ereje, rá nem szakad az ég vagy bele nem fúlik a tócsába az árok fenekén, ha lakott helyen kívül van, de most lakott helyen voltam, trafóállomás állt az út közepén, valahol épp azon a helyen juthattam emberek közé, ahol nagyapám vagy ötven évvel korábban az út sarában feküdt, amely akkor még kátyús volt, megmakacsolva magát, és ügyet sem vetve többé a világ okvetetlenkedésére, pontosan ebben az épületben volt ugyanis a falusi kocsmá, ez a kocsmasarok volt, hogy volt-e itt kuglipálya, azt nem tudom, ha lett volna, hangosan csattogtak volna a golyók ebben a hűvös reggelben, még annyi idő, annyi év után is, valami visszhangjuk csak maradt volna a levegőben, s ekként kerülgettem egy ideig az egykori kocsmajót, amíg csak ismét fel nem tűnt az a kutya, és oda nem telepedett a sárfoltos, deszkaburkolatú küszöbre, és most megint egymást kezdtük mérgetni, ahogy úgy összekuporodva, szétroncsolt orrát valahová a bundájába rejtve, fél szemmel szakadatlanul rám figyelt, én meg legfeljebb sóhajthattam, kerültem minden gyanúsnak tetsző mozdulatot, ne kezdjünk el rögtön kötözködni, amint a faluba teszem a lábam, ha mindjárt ennek a kutyának a faluja is az, bár illene végre összeszednem a bátorságomat és

keresztüllépni rajta, odabenn bizonyára szolgálhatnak valami felvilágosítással a fényképezkedésem ügyében, talán még le is fényképeznek, de úgy, hogy a Sőregi sem ismer rám többé — valahogy ez volt a természete ezeknek a falvaknak, meg a dolgok rendes lefolyása is, az ördög tudja, mit képzeltek magukról, hogy közel volt még a háború ideje, és magával ragadta őket az egykori kézitusák lendületét? — de hát régen is ugyanígy volt, az meg esetleg az előbbi háborúból maradt vissza, a még korábbi meg a bosnyák annexióból, és nemzedékről nemzedékre hátrálva így jutunk el 1848-ig, majd a napóleoni háborúkig: ez a lakosság táplálta csontjaival az európai tüzeket, ott ácsorogtak a verdeső őrtüzek mellett, a vigyázók, s most csupán ez a konok kutya néz velem szembe, hát legalább lángolna a ház, vagy mit tudom én, vernék félre a harangokat, de semmi, akár egy fazék aludttej áll itt minden, még a kerékpárgumi is elsápad, és kifut belőle a levegő...

Azután mégiscsak rá kellett szánnom magamat, hogy keresztüllépjem a kutyát s a rozzant, pergő festésű ajtón benyomuljak valami anyagtalán sötétségbe, mintha táncra perdülnék vagy eszméletemet veszteném, ha van eszméletlenség, amelybe az ember nem zuhan, hanem függőlegesen marad meg benne, akár valami vízzel vagy formalinnal megtöltött üveghengerben, hogy a látás csak kis torzulást szenvedjen, ha van eszméletlenség, amelyből *ki lehet látni*, tehát nem volt ez sem, meg az sem, egy sötét, jobbra üresnek tetsző képkeretekkel teliaggatott folyosó volt, ezt már valamiből elrekesztették, a folyosót is meg a levegőjét is, míg végül egy ábrándkép kezdett úszni felém a félhomályban, amelyről az első pillanatban nem tudtam megállapítani, hogy fénykép-e vagy szobor-e vagy valóságos pofázmány, de végül is úgy alakult a dolog, hogy valaki volt, rendkívül finoman megalkotott bajusszal, ez tűnt először szembe rajta, az egyforma hosszúságúra nyírt szálak az eleven, pörusos bőrén, amelyet a hámréteg alatt valami gombás megbetegedés gyötörhetett, erre utaltak a piros foltok, és ennyit is láttam belőle egészen biztosan, bár nem hinném, hogy a sötétkamrán keresztül hatoltam be ide, csupán szoknom kellett volna a félhomályhoz, amely sehogyan sem akart oszlani a fejem körül, bizonyára mást vártam, kocsmái tánctermet és tánclépéseket, és a sarokba tapintatosan vizsgálódva a söntést, a szürke, lekerekített bádog peremét, nehogy valaki szétzúzza rajta a fejét, a meglepetéstől szólni sem tudtam, épp azért éreztem magam jól úgy, mintha üveghengerben lennék valami lébe áztatva, talán még az egyik kezemet a magasba is

emelve, és most már szó sem lehetett arról, hogy testhelyzetet változtassak, a szűk hely miatt, egyáltalán hogyan keveredhetek ilyen dolgokba, mert nem ez volt az első, amelyről meg voltam győződve, hogy kizárólag csupán énvelem eshet meg a világon, senki más sem tudtam beleképzelni ilyen vagy másmilyen, de csupán velem előforduló kínos helyzetbe, mindenki kerüli a kockázatot, csupán én ugrok bele gondolkodás nélkül akármibe, az ördögbe is, amikor engem vonzanak, nem, magukkal ragadnak a problematikus szituációk, a veszélyesebb vállalkozások, ahol rendkívül nagy esély van a lebölgésre vagy a rajtavesztésre, egyszerűen az egész világ megfontolt, én meg könnyelműen kilépek ebből a sorból, és jelen!, kiáltom, és már jön is az istennyila, ha így folytatom, az a veszély fenyeget, hogy egy napon a számos élményem hatására elhagy a bátorságom, és azután fújhatom, majd mindenféle alak rálép a tyűk-szememre, tetűhegyesi meg üregvárosi népség, kiebrudálnak a jobb helyekről, kikapják a kezemből a szalámit, és a tetejében még a faszukat mutogatják markolászva, no, jó, nem azt mondom, hogy nem állom én ezeket a próbákat, hanem pokolian érzékeny vagyok rájuk, mert ha lépek, akkor legalább azok ne röhögjenek rajtam, akikbe beleszorult az a húgyvérű lelkük, most meg már jól van ezzel a baszom fényképezkedéssel, kirukkolhatna ez a bábu valamivel, hogy lesz vagy mint lesz, nem kellene körbe-körbe vezetgetnie a korhadt kocsmapadlón, amelyet — a talpam alatt érzem — legjobb volna újra beolajozni vagy mindenestül kihajítani és feltüzelni: hát persze, most már tudom, merre haladunk, a színpad felé megyünk, ez a folyosó körbe tart az egykori terem szélén, el a hosszú fal mellett, és majd ott lyukadunk ki, ahol senkinek eszébe sem jutna, felvezet itt ez a pojáca: a deszkalépcsőn, s akkor majd először az arcomba azzal a széjjelfolyó tekintetével, amikor ott állunk a színpad közepén, amelynek már leszakadt a függönye, az idő meg a por megtette a magáét, meg falat emeltek elé, a téglák között lecsorgott a malter, szerencsére sűgőlyuk nem is volt, ahová most belökhette, akár valami rejtett kútba, s akkor néhányszor fejbefényképezhetne fölülről, villanólámpával, de semmi, békésen ácsorgunk itt, ezen a hihetetlen helyen, hátul, a félhomályban a kidőlt kulisszák, hanem hogy játszani akarunk-e valamit, vagy csupán gondolkodási időt kértünk, nem tudom, az volna a leghelyesebb, ha megkísérelnénk előadni egy jelenetet, csak úgy önmagunknak, próbaképpen, talán még lámpalázunk sem lenne, és szabadosan mozoghatnánk, hiszen senki sem látja, és mi sem ismer-

jük egymást, most találkoztunk először, és ki az ördög akarna még ezután is fényképezkedni, vagy ha túl leszünk rajta, megismételni ezt az egész eljárást vagy folyamatot vagy introdukciót — tehát végigmérjük egymást a távoli megvilágításban (a háttérben ablak van, amely talán az égbe nyílik egyenesen, de nem fénykéve hatol be rajta, hanem széjjelporzó, álmosító léghuzat, tehát az ellenkező oldalon is valami lyuknak kell lenni, amerre az áramlat húz, de nem találom, és így megmerevítve nem is tudok utánanézni), s miután szemem enyhe hunyorításával jelzem, hogy látom, mert nem akarok feleslegesen szót pazarolni, mivel még egyetlen szót sem szólt hozzám, eddig csak én méltatlankodtam meg ámuldoztam, rémüldöztem a sötétben, amit meg ő nem hallhatott, vagy legalábbis nem adta tanújelét, hogy hallgat vagy figyel rám, talán nem is törődik velem, de ha valóban fényképezkedni akarok, le kell nyelnem a rigolyáit, ezzel tisztában van, és én is tisztában vagyok az- zal, hogy nem leszek hajlandó még egy alkalommal ennyit kerékpá- rozni, majd lefényképeznek akkor, ha a bűnügyi nyilvántartóba vesznek tőlem ujjlenyomatot, s az akkor már ingyen lesz, a kinyúj- tott öt ujjamat ahogy a legnagyobb elővigyázatossággal és óvatos- sággal illeszti a papírra az ügyeletes tiszt, hát máris ilyen kilátá- sok, pedig most még csupán egy színpadra vagyok befalazva, itt játszhatok a kedvemre, csak feloldódjon ez a merevség vagy esz- méletlenség, kivághatom a rezet; de ahogy kalauzom vagy meste- rem vagy mit tudom én mim hirtelen lámpát gyújt, két bágyatag és sárga világosságot emitáló fényszórót, még mélyebb csüggedésbe esem, nem az a hasító fény ez, amelyre nekem most szükségem lenne, hogy összeszedjem magam, és méghozzá az ezüsfestékekkel egyetlenül bemázolt lámpaernyők az ecset csikjaival, mindez kihoz a sodromból, verejtékezni kezdek kínomban, nem erre vágy- tam, hogy itt hokedlira ültessenek és babráljanak az arcomon, mint- ha valamit el akarnának lopni belőle, sohasem fog ez a fény ke- resztülvilágítani, nem fogja irtóztató erővel befelé nyomni a szem- golyóimat, hogy ne csupán az állkapcsomban érezzem a fájást, ha- nem a fejem közepében, egyenletesen elosztva: de hát pancserek kezére adja magát az ember, és ha valamit ki nem állok, az a ké- pemen való matatás, motoszkálás, bíbelődés vagy borotválás, és most is a számat igazgatják, akár egy kikészítésre átadott hullának, csakhogy megálljunk, az a fájós oldalam, talán csak nem azt a da- rabot akarja kiemelni, amelyet a megfordított földben találtam, talán az a leglényegesebb részem, amelyhez ragaszkodom, az a sí-

ron túli darabom, azzal más nem tud mit kezdedni, csupán az én fantáziám, ahogy viszem magamban, s ahogy most összeszorítom azt az idegen fogsort, s mivel sokáig süthette eddig a nap és számtalanszor átjárta a fagy, érzem, hogy kissé érdes a fogak belső fele, s miközben ezt próbálom a nyelvem hegyével, szemem megátalkodottan nézi a lámpák sárga fénykörét, az izzószálat az égőkben, egyszerre két irányba is, kissé felfelé, mert államat az állcsontom védelmezése céljából kissé leszegem, s ha tessék-lássék engedek is az unszolásra fejtartásomból a mester keze nyomán, amint hátat fordít, hogy a lehetetlen fényszóróin igazítson vagy a szemét, vásári márkájú gépébe nézzen, e kevés hajlandóságot is nyomban visszavonom, még kissé oldalt is döntöm a fejemet, jelezve, hogy ez pedig így marad, majd megunja a fejem döntögetését és hajtogatását, s hogy erre sem szól semmit még annyi kísérlet után sem, úgy tekintem, beletörődött, tehát nem fog kialakulni közöttünk szóváltás, amelyet falrengető gesztikulálás kísérne, nem szakad ránk az alacsony mennyezet, alakításom befelé irányul csupán, ezt fogja mutatni a kép is, ha egyáltalán elkészül, ha nem a vak és üres filmkocka jelzi csupán a fényképezkedésre irányuló szándékomat, ha valami belső erővel szembe nem szegülök vele, a félszemű géppel, a pisla fénnel, valami olyannal, amivel felülmúlhatnám ezt az egész elkorhadt amatőr színpadi léghört, levegőt, beállítást, talán teljesen alakot kellene váltanom, kivetkőzni magamból, vagy valami meglepő kísérlettel olyan pózt öltenem, amelytől riadtan és vinnyogva futamodna meg három merev lábán a fényképezőgép is, meglíbbentve a futtában magára kapott fekete szoknyát: de semmi az egészből, csupán a fájdalom kezd széjjeláradni bennem, vagyis a sajtás fokozódik minden átmenet nélkül fájdalommal, amitől váratlanul engedelmesnek kell lennem, az összeszűkülő arcom bizonyára hihetetlen sötétségből rémlik itt fel, elveszett emlékezetben talán, tanú nélkül az eredetére, egyáltalán honnan is vehetem eredetemet, hogyan mondhatnám tollba rövid életrajzomat, azt a tartamot, amit tudatom egyetlen tömbben képes bevilágítani vagy talán épp izzásban tartani? — bizonyára ezért fújtatok és kapkodok levegő után oly sebesen, hogy zihálásom az egész teret szinte kibéleli, ám zabolázzuk magunkat, hiszen mozdulatlanságra van szükség ahhoz, hogy egyáltalán gondolkozzak, hacsak nem vagyok itt végveszélyben, talán nem, mert a fájdalom egészen mást mond, ott, az állkapocsomban vagy az állkapocsom helyén, úgyhogy meglepődve meredek egy pillanatra a gépre, arra a pontjára, amit ha elérnék és rá-

csaphatnék, a továbbiakban bizonyára nyugton hagyna, de felmerül mögüle a derengésben az itteni partnerem bajuszos feje, az ápolt színpadi bajusz, hát ez tűnt fel nekem rögtön az elején rajta, ezért gondoltam, hogy alakítani fogunk valamit, hősi szerepet nagy pátozzsal, aminek révén történelmi jelentőséget kapnánk, úgy illeszkednénk bele a jövőbe, akár valami sarkpont vagy határkő —, ekkorra azonban mintha kiürült volna a levegő, mint valami kipukkadtt nagy hólyag vagy üres zsák omlott le a falak mentén, ahogy a függöny hullana le, de ez nem függöny volt, hanem valóságos szürke ridegség. annyira magától értetődő, hogy kár lett volna alaposabban szemügyre venni, egyszerűen áradt a porlepte mennyezetről, hűtött és észre térített, még a fájás is kiszökött az állkapcsomból, és teljesen magamra hagyott, amint kihunytak azok a fények, amelyek mintha csak arra lettek volna jók, hogy a szemem megszokja ezt az itteni félhomályt, mert most már mindent ki tudtam venni, még a vakolókanalat is egy malteros gőzölt bükkfa széken a dülöngélő kulisszák mögötti sarokban, sőt még a roncsolt orrú kutyát is, ahogy ott hevert megint a küszöbön, hogy kételkednem kellett abban, miszerint valóban is beléptem-e ide, avagy csak odakinn fordult egyet velem a világ, s így kerültem ide be vagy fel, hogy ennek dupla fedele lenne, eszembe sem ötlött, miként az sem, hogy ezen az oldalán marionett-bábuként mozgathatnak, ám szerencsére nem vagyok fontos személyiség, s ez az egész nem vehet rám árnyékot, hogy szó szerint átestem a mutatvány túloldalára, hogy hagytam magam rászedni az időben, hogy az időtlenségnek tűnjön, olyannyira, mintha csapdába vagy fogságba estem volna, s ennek semmiféle megoldása sem lehetséges, csupán az, hogy visszahátrálok ugyanazon az úton, amelyiken ide jöttem, kerültem vagy vezettek, fejtetőn tegyem meg az utat, vagy honnan tudjam, hogyan, tehát mintha valami különleges fordulattal vagy csavarodással csomót kötöttek volna rám, s ebből csak ugyanazon az úton szabadulhatok, ahogyan ide vagy erre, ebbe az állapotba jutottam, ha pontosan emlékeznék rá, miként esett meg velem, de a figyelmem más időben járt, más gondolatnak kellett átadnom magamat, amikor erre az észre sor került: szóval, maradjunk csak a kutyánál, láttam-e valaha korábban is, emlékszem-e ezekre a bágyadt, tasakos, véreres szemekre, a pillantásokat viszonylag jól megjegyzem, de nem, ezt a szemet megközelíthető időben soha nem láttam, viszont a fogazatra mintha emlékeznék, az orrot kocsikerék nyomorította el, vagyis teljesen összezúzta, s utána ez alakult ki belőle

a szövetek emlékezete szerint, esetleg pusztá megszokásából, hogy az evolúció olyanra formálta őket, s más alakot illogikus volna ölteniük, mivel a folytonosság és a fajta érdeke emígy kívánja, nos, a roncsból ezt rögtönözték, akár valami másodlagos teremtés, és a két esetet fogadjuk el azonosnak, bár aligha ismétlődhetett meg ugyanúgy, de ha az én önkívületem előfordulhatott, miért ne fordulhatna elő majd máskor is, meghintáztatásom ég és föld között, a nemlét előtt?, amelyet elevenen él át az ember — eléggé nyomós okom van kételkedni benne, de a fájás nem hagyott kéte-lyeket maga után, valós volt, mintha a nemlét közelségének enge-delmeskedne, mondom most utólag, amikor bizonyítani semmit sem tudok, ha el is tudom mondani, a halmazállapokra nem találok fogalmat, úgy festett az egész, mintha sikertelen kísérletet tettem volna az épületbe való behatolásra, és a kutya utamat állta volna, mondjuk, de nem állta utamat, hiszen békésen ült a küszöbön, or-rát bundájába rejtve s engem fürkészve még akkor is, amikor a fájdalom megszűnt, és iparkodtam ráébredni arra, hogy hol va-gyok, s ekkor, eközben volt az, hogy egy pillanatig nem voltam sehol, ebből kellett kiemelkednem vagy a felszínre jutnom levegő után kapkodva, s ennek valami dokumentuma a három fénykép-felvétel, amely ezt megelőzően vagy épp ebben az időpontban ké-szült rólam.

Az idő akkor reggel is ugyanolyan fázékony volt, mint a fény-képezkedésem napján, és a fájás ugyanúgy lesben állt bennem va-lahol, amikor a személyazonosságom ügyében szándékoztunk el-utazni, bár az volt az érzésem, hogy ott is majd ötlönek-hatolnak, hisznek is majd nekem meg nem is, meg ez az egész elutazás, olyan nagy fontosságot tulajdonítani annak a szüntelenül billegő szerelvénynek, a bilétának, amit adnak benne a sorszámmal, talán az a véletlen szám többet elárulhatna rólam, ha éppen rá hagyat-koznék, rá meg a fájásra az állkapcsomban, amelyet már magam is szítok, lassanként kitermelem magamban az energiáját, amennyi-re szüksége van ahhoz, hogy jelentkezzen vagy rendszeressé váljon, tudatosítsa bennem a máshová való tartozásomat is, talán egy ár-nyék jelenlétét vagy átsuhanását az arcomon, a bőrömmön, valahol a bőröm alatt, ezt a teljesen anyagtalán kapcsolatot, ami még ki-épülésre vár, hogy találkozhatnék vele, ha van formája vagy jelen ideje, nem marad le messze mögöttem, hogy olykor csak az ár-nyéka suhanjon át rajtam, amelyet nem tudok megmagyarázni, mert érzékelni is képtelen vagyok a maga teljességében, pusztán

vonzalom talán, de miféle vonzalom és mi iránt, hogy az én külsőmet viseli-e az is, esetleg teljesen megkülönböztethetetlen tőlem, annak az arca van a fényképeken, és még én magam is magamra ismerem benne — bizonyára merőben más fénykép készült volna rólam most, ahogy ott kuporogtam az árokparton, borzolódo hajjal és egyáltalán belül is borzongva, már-már rosszulléttel küszködve, olyan fokúval, hogy képtelen legyek elutazni: tulajdonképpen úgy is képzeltem a legjobbnak, ha ott maradnék a vonat távozása után lassanként elnéptelenedő végállomáson egymagamban, anélkül, hogy valaki is észrevenne vagy felfigyelne rám, így talán feltűnés nélkül kivethetném magamtól azt, ami megszállva tart, csupán a módot nem tudtam elképzelni, hogyan kerülhetne erre sor, a mozdulatot, amellyel túleshetnék rajta, vagy mit kellene ehhez tennem; a tanácstalanságom folytán végeredményben valóban fogva voltam.

Itt köröttem meg, kissé távolabb tőlem, mert igyekeztem magamat távol tartani a közelükből, a számos, gondokba merült leendő utas, akiknek mintha szakadatlanul szalmán járna az eszük, meg hogy legyen mivel szalazni, vasvillán, ilyesmit forgatnak minduntalan a fejükben, elég sokat foglalkoztam a gondolataikkal ahhoz, hogy ne maradjon más hátra a számomra, mint hogy lecsúszzak annak a kazalnak az oldalán, amit álló hét alatt össze tudtak rakni, hatalmasat szánkázzák rajta, nagyot kurjantva, mint aki jókedvében szakadékba zuhan, s utána hallgassam, miként pickamaterináznak, igen, ide akármikor vissza tudnék kapaszkodni, ha el nem tüzelték eddigre az egészet, hiszen némi kiszámíthatatlanság azért csak akad bennük, épp ezért köztünk ez a távolság, a köszönő viszonyra való korlátozódás, mert nem szeretnék meghempergetni a hamuban, a hamujukban, az egyedüli biztos termékükben; igyekszem úgy tenni, mintha félálomban volnék itt jelen, tehát hogy egy állítólagos valóságban vagy én, vagy e gyülekezet megléte csupán mint kérdés merülhetne fel, amelyre az ébrenlét is lehetne egy válasz, amivel semmire sem jutnának a viszony árnyaltabb megfogalmazása szempontjából, mivel pontosan érzelmi hangsúlyokat feszegetünk, avagy az ismeretlen küszöbén igyekszünk átlépni, nem minden veszélye nélkül a keresztülbukásnak, s akkor az egész elképzelés máris semmivé válik, csupán önmagamra hagyatkozhatok, ami különben is megcsik velem, nyomot fogok valami titkok felé, leginkább a családi titkoknak vagyok a kedvelője, kitergetem a nagy mizériák vásznát, amit különben is mindenki ismer, csupán nem beszél róla, én meg épp azt szeretem a legjobban, beszélni, lyukat beszélni a szennyes közepébe,

egy nagy uterust beszélni, amiből Öt Város lakossága megszülethetne, s ennek okából iparkodok oly szorgalmasan, hogy kellő mennyiségű szavam és elgondolásom legyen az akcióra vagy a csapásra, amelyet a sajtó is ösztönöz az állcsontomból, időnként elhatalmasodik rajtam, még a vonat érkezése előtt: letörten cigarettát szívok, és a nyelven hegyével igyekszem kitapogatni, miközben érzem fogaim napfénytől és fagytól érdes zománcát.

Az egész kép lassanként elnagyolódik vagy felmorzsolódik, mint ha pusztán emlékezetben idézném fel, amikor különben sem igen van mire emlékezni, vagy vegyük emlékezetesnek a mellékútról kikanyarodó, esetleg a vetés szélének gyomjai közül előtűnő, világgá küldött fiút, akit a jelenlevők közül itt senki sem ismerhet, úgy nézik hosszasan, akár a tehén a borját, de semmit sem szólnak hozzá, igen, láthatták már eddig is, a vörös hajáról ismerik fel, ott heverészett a legelőn, a téglagyár gödre között, vagy az út szélén ült valószínűtlen napszakban, amikor ilyesmi másnak eszébe sem jutna, mindentől távol és egymagában, nem mondhatni rá, hogy társaságkedvelő volna, itt is a legszívesebben mindenkinek hátat fordítana cgsyszerre, mindenesetre megközelíthetetlen, és több öntudat van benne, mint a templomtoronyban, húzza maga után azt a battyút, amiben az ördög tudja, mi lehet, vagyis jó lenne tudni, hogy mi van benne, a dunnája, mondják, a dunnája, hát akkor biztosan a dunnája, szürke katonapokrócra göngyölve, bevarrva és zsinórral hálószerűen átkötve, jó nagy dunna, ketten sem fagynánk meg alatta, igaz-e, sógorasszony, ha felráznánk benne egy kicsit a tolat meg a tollszárat marokra kapnánk, akár a lapátnyelet; meg a cukorspárgával átkötött vászonbőrönd, abban is kell, hogy legyen valami, hát jól kistafírozták, akárki is legyen a gazdája, úgy látszik, hosszú útra menesztik, hogyha majd akar sem tud visszatalálni, vagy el is felejtí ezt a helyet — a fiú meg csak áll, mintha más nem is volna itt, csak ő egymaga, elkoszolódott, fehér rövidnadrágban, vásári szabású szandálban, és nem állapítható meg egyérelműen, hogy tegnap óta mosott-e lábat, mert holmiféle levek csorgása és foltok visszamaradása látszik a meztelen bőrén, a homlokába hulló haja csapzott a verejtéktől, gyötrődés vagy fájdalom, esetleg céltudatosság-e az a két szemöldöke között, amelyre csak később lesz egyértelmű a válasz, ha majd a gyermek is hozzá nő vagy belckérgesedik abba a vonásba, amely mögé most rejtőzik vagy nagy erőfeszítéssel csupán felmutat.

No, de éppen én beszélek valaki másról, éppen én, aki árnyékok

után osonok gondolatban, képzeletben vagy a valóságban, kifordítom a szememet, hogy máshová lássak, mint ahová valóban láthatnék, ha normális magaviseletet tanúsítanék, rendes lennék, mint a többiek, akikkel eddig találkozhattam vagy egyáltalán szót váltottam, akik tudják, mikor kell adjonistént mondani, de nem igaz, hogy valami is fordítva álljon bennem, habár mindig, mindenütt a kellő tisztelettel bánnak velem, mert amúgy rögtön észreveszem, ha valami gazemberségen törik a fejüket, hihetetlenül idegenkedek tőlük, az ember természetét és nagynak érzem, és nem olyannak, aki beles a tehénlepény alá, hogy mi van alatta, szartúró bogár, mi volna, hát jellemző, amikor azok ketten összemarakszanak egy szarkuglin, s hempergetik egymást, amíg csak nem jön arra egy harmadik, ameiyyik szó nélkül elgurítja, szent skarabeus, az egész világ gurigáz valamit, csupán én szeretnék immár nyugton maradni, miután végleg elmúltak azok az idők, amikor ilyesmire kényszeríthetnének, meg hogy szépen és szabatosan fejezzem ki magamat, majd baszok én kifejezni akármit is, a legelső kanyarban már el is fordulok, magamba fordulok, akár a sün, talán nem áll fenn annak a veszélye, hogy engem is valaki hengergetni kezdjen, s ez a vörös hajú fiú is nyomban kezd valamire hasonlítani előttem, az ilyen kis emberek, sajnos, sokat kallódnak, de sohasem képesek befejezni azt, amit elkezdtek, ugyanis sohasem fognak elveszni, elveszik majd a dunnája, meg elszakad a bőrröndje, úgyhogy fölöslegesen magával cipelnie, csakhogy én is vittem minden vackomat, amíg volt, ez olyan, mintha iskolába járna az ember, amiből végül nem marad semmi, és semmit sem tanult meg, egy növény nevét esetleg, ameiyyik sárgán virít pusztá helyeken az út menti árokparton: ökörfarkkóró, de ennyi is megéri az egészet, vagy a kőkény, de az már egy élettapasztalat, ha nyár végén másodszor kezd virágozni — a hosszú nyár vagy a hosszú tél jele: végtére ugyanarra a rugóra jár minden, a feledésére, illetve hogy mi az, amit el lehet felejteni, és mi az, amit nem.

Szóval, majd meglátjátok, hogy mit neveltetek ti magatoknak, lángra lobbanót, akár egy kigyulladó karácsonyfa, hogy miféle csoda után fogtok ti forgolódni talán épp egy ugyanilyen hűvös nyárban, amikor a hirtelen fény akként önt ki benneteket az üregetekből vagy odútokból, akár az ürgét — ez a sajtás előbb-utóbb elaltat, vagy az eszemet veszi, ha kitart, valószínűleg kihagyok egy periódust a fojtonosságból, új bőrben fogok megjelenni valami házfalak tövében, az ablakokra felvetett tekintettel, osonok csak

valaki után, akivel szeretnék azonos lenni, szeretném elsajátítani a finomkodó, homokos járását, valami esélyem csak kell, hogy legyen erre, ha még nem neszelt fel rám, ha a hullámhosszán járok és nem zavarom annyira, hogy egyszerre csak elképedve megálljon, s ne tudja magát irányítani tovább, megdermedjen a kígyópillantásomtól, és miféle helyekre térhetnék én be, ha már lerántottam a bőrcét, és magamra öltöttem, miféle idegen házakba, hogy recsegjen talpam miatt a padló, és látomra kialudjon a rádiókészülék varázsszeme, olyan helyekre, ahol minden drága, drága, drága, eléggé hosszú sztorikat volt alkalmam hallgatni a mindent átfogó drágaságról, a falra mászó tisztaságról és a kristály csillogásáról, de, íme, végre megmakacsoltam magam, végigcaplatok a szőnyegen, a perzsán, az istállók felől jövök, de egyáltalán mit tudhatnak ezek arról, hogy mi van az istállókban, az ottani életnek is vannak ideáljai, egyáltalán az életnek mindenütt vannak ideáljai, a gödrös talajú lakatosműhelyekben, ezek mind akarnak valamit, majd kiesik a szemük a nagy akarástól, mintha valahogy mind belülről akarnának jutni, és nem igaz, hogy én vagyok az egyetlen, akinek ebben a nagy tolongásban eszébe jut, ugyan mi a fene lesz azokkal, akik kívül rekednek, maradnak vagy felejtik magukat, épp elég sokan lesznek, nem igaz, hogy végül is nem olyan a helyzet belül, mint a karanténban, hogy csupán jobb híján lehet kibírni, de mi a jobb és mi a rosszabb, ez az egyetlen dolog, amit elmulasztottam idejében megkérdezni vagy tisztázni, végtére is egyiket sem tudnám elviselni, nem férnék bele ebbe a szabványba, tehát csak jönni és menni vagyok képes, tartani valahonnan valahová, amikor Ukrajnában éltem, éltem-e Ukrajnában, hósubában, hollókárogásban, vagy emlékem, esetleg elképzelésem van onnan valakiről, kávéházi gondolat tart megszállva, megörökítette-e az egésztest fénykép, és az fennmaradt-e, mindenesetre képtelen vagyok felidézni; a boronafalat, amely előtt áll (állók), szóval, áll valaki, bár a legegyszerűbb volna a magam nevében beszélnem, azt a karmozdulatot a sajátomnak tartom anélkül, hogy begyakoroltam volna, és az aszszonyt, aki belém karol vagy rám csimpaszkodik, szintén, és a hó elég vastag ahhoz, hogy már-már vakító legyen a képen, de csupán annyira, hogy hihetetlen élességűvé tegye a körvonalakat, úgyhogy minden kétséget kizáróan áll a feltételezésem, miszerint nem a személyazonossági igazolványom megszerzése céljából készítettem magamról első ízben fényképet, hogy amaz a másik ott lapang mögöttem, és hogy valójában nem is személyi igazolványt aka-

rok most sem, hanem pusztán személyazonosságot, amelybe talán belealvadhatok, vagy csupán abba a hihetetlenül rövid időbe, amelynek szinte alig lehet tartama, amíg a gép érdemesnek tartott fixálni, szinte belemosni arcmásomat a sötétbe? a világosba?, ami ekkorra különben is elmúlt visszament Ukrajnába, abba a képbe, amelynek egy Tarasz Bulbát kellene kimarkolnia a háttérből, és nem egy kissé elnehezült, szeszektől kábult egyént, aki idegen ételek illatában pácolódik, habár a nő természetszerűen felkelti érdeklődésemet, akár valami régi búbánat, amelyre alighanem senki sem gondolhat többé, vajon a keze beletúr-e az ottani, akkori szakállamba, vetem fel most, a répamázsa bódéjának támaszkodva, és nem vagyok hajlandó végiggondolni a képet, sem eredeti látványát, de érzem, hogy megfürdik valami fixúrben, és a fixatívumot magamból választom ki hozzá, úgyhogy a vetülete mindenképpen megmarad, fenyegetően, valami tömörséget vagy súlyt sejtetve, mintha megbömlana a benne levő terhelés megoszlása, s azok ott, vagy minden, egymásra zuhanna, bele ebbe az itteni szemétkébe, de bizonyára épp idejében fel fognak tápázkodni, még mielőtt az elképzelt hóba temethetném őket, melyik évében, amikor minden másféle számítások szerint alakul, és különben is mindegyre sápad.

Végül is csupa hó vagy hab, inkább hab, amit ez az itteni ökörtogál kiskocsin, és megpróbál fagyalt gyanánt eladni, kolompolvá egy rézcsengővel, akár valami vezérürü, de ha beleveri a farkát, juhuh, sikkantanak az asszonyok, az a szerencsétlen meg vár, szét-néz, nem hiszi el, hogy róla szól, amit mondanak, amellet még úgencsak kihoz a sodromból, hogy ilyen közelre kerül hozzám, hogy beelátok a porcelán ibrikjébe, de nekem lehetne annyi eszem, hogy megkerülöm a deszkabódét, nos, várakozunk még egy kicsikét, úgy látszik, korán érkezünk; most, hogy az iménti kép összeomlott bennem, pontosabban lemerült, olyasmit is szemügyre tudnék venni, amit eddig nem sikerült, amit elsüketeltem, de most végleg igyekszem csupán a személyazonosságomra gondolni, tulajdonképpen valami kikezdzhetetlen alakot vagy formát ölteni itt, mert nemsokára tanúkkal kell majd bizonyítanom állításomat, az egyiknek megteszi ugyan Sőregi, de hol szerzek én vagy hol vesz ő még egy tanút, aki személyisége minden hitelével kiáll az mellett, hogy állításom meg a fényképek tanúsága ugyanarra a dologra vonatkozik, és olyan valakire volna ehhez szükségünk, aki le tudja írni a nevét vagy legalább úgy tesz, mintha le tudná, felemelve a fa tintatartó vajatából a kékelő rozsdájú tollban végződő vastag tollszárat, e

leltári tárgyat a másik leltári tárgyról, és szabályosan mártogatva, pepecselve vele, kavargatva a sűrűsödő tintát, írna valamit, esetleg a nevét, oda, ahol a hivatalnok körme mutatja, sebesen, nem húzva az időt, mint mi most itt, nem tekintgetve közben jobbra-balra, mint aki nem biztos a dolgában vagy abban, amit állít: tehát nem hiszi azt, ami bennem kezdettől fogva kétely, és ezért kellene tenni valamit velem, megjegyezni legalább, vagy talán már így is meg vagyok jegyezve, a féleszű istenét neki, vagy csak ezt én úgy képzelem magamról, ezt a felemásságot, ezt a másidejűséget, mert, nézzük csak, ez éppolyan, mintha egyszerre két pohárból akarnék inni, nem hogy két pohárral, mert azt lehet, duplázni, hanem én egy síkban szeretném mind a kettőt meg egy időben, vagy legalábbis egy időn belül, ennek vagyok valamiféle következménye vagy elképzelése, egymásból való kiegészülése, a fogalom, meg ami belőle ered vagy hozzá társul, a visszhang is, meg a fal is, amely üti.

Azután milyen egyszerű volt minden! — kivéve, hogy én arra a zörgő járatra nem telepszem fel többé, az az egy biztos —, kiértünk a szép napsütésbe, elmentünk az állomás körülhugyozott épülete mellett, akkor valaki mondta, hogy ne arra menjünk, hanem amarra, mert ott tilos az átjárás, de mi úgy tettünk, mintha nem hallottuk volna, és keresztülmentünk ott, ahol tilos volt az átjárás, pedig az őr a napos ramazurit csapott, mire többen megálltak, és nézték, hogy ugyan mi lelhetne, szerintem, ha a hátán lépkedünk végig, az sem hozta volna ki ennyire a sodrából, bizonyára azért fizetik, hogy kiabáljon, így üdvözölje az érkezőket, akik a fejükbe vették, hogy ott mennek keresztül, mert valami takargatnivalójuk lehet, amivel nem mernek előhozakodni, és ezzel akarják elterelni róla a figyelmet, ebben állapodtunk meg, de semmit sem láttunk a takargatnivalójukból, majd visszafelé jobban megnézzük, mondta Sőregi, mire azt válaszoltam, hogy visszafelé már nem erre jövök, épp elég időt vesztegettem már hajnalban is a hajtányra várakozva, nem szeretem bámulni ezeket az embereket, mert sírhatnékom van, ha rájuk nézek, nyomban fájni kezd tőlük a fogam, pedig dehogy tőlük kezd el fájni, nem tudnak ezek nekem még fejfájást sem okozni, csak minél messzebb tőlük!, pedig elérkezett az idő, hogy tanú után kezdjünk nézni, ők épp elég sokszor láthattak ahhoz, hogy tanúsítsák, ugyan mit tanúsítsanak, meg széjjel is oszlottak már, talán nem eredünk a nyomukba, kiválogatni őket a polgárok közül; majd széles kapukon mentünk be, meg lépcsőkön mentünk fel,

ami már magában kész tortúra volt, és akkor Sőregi hozott valahonnan egy hajadont, hosszú szállási tyúk volt, régebben sohasem láttam, de most itt volt és megnézhettem, minden a legnagyobb rendben volt vele, nyakra-főre tanúsított mindent, mindent aláírt, és valahányszor leírta a nevét, mindig pontot tett utána, igen ódivatúan, úgyhogy megint csak kételkednem kellett abban, hogy ez az én koromból való lenne, vagy melyik koromból, ilyesmi is felmerülhet, néztem, hogy áttetsző-e a keze, nem volt áttetsző, bár fiatal kéz volt, de a párnáit kikezdte az a munka, amit rendszeresen végezhetett, ha megfogom, érezhettem volna, mennyire érdes, de fontosabb volt nekem, hogy tanúsítsa a személyazonosságomat, amiről fogalma sem lehetett, csak Sőregi ráncigált meg jelzett egyre, nagyjából sejtettem, mit szeretne mondani, csak attól tart, hogyha kimondja, az egész semmivé foszlik, úgyhogy majdnem ő szorongatta az én kezemet, miközben áthajolva a hajadon válla fölött figyeltük, hogyan veti papírra a nehézkes betűket, beleszaglászunk a hajába, amit nem akart észrevenni, bár nem hinném, hogy anynyira máson járt volna az esze, nekem meg már csupán le kellett pecsételtnem ezt a halom papírt, meg az ujjlenyomatomat, az ujjlenyomatom, jelzett a fájás az állkapcsomból, erről nem tudhatnak, hogy az idegen bennem, meg idegen bennem még egy csomó dolog, idegen az, hogy én most itt állok, mikor a szívem és a hajlandóságom szerint a hajadon mellett állanék, jó szorosan, ahogy Sőregi állhat most, pedig csudát állt, láttam, amikor kimentem végre, eltűnt, azt mondja, eltűnt, de szó szerint, hát akkor most ki és mit tanúsított az imént?

(Folytatjuk)